

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Cap. 11. De impedimento criminis, disparitatis cultus; violentiæ &
ligaminis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

tamen habere vim sponsalium, vt dicuntur declarasse Cardinales qui interpretando Concilio præfunt. Contrarium tamen non est improbable, si verba Concilij expendantur, quamdiu illa declarationes non sunt authenticè emisse in lucem.

3. Nascitur ex matrimonio præsumptio.

Quo ad tertium: Nascitur id ex matrimonio præsumpto in facie Ecclesiæ contracto. Ita Couar. cap. 6. §. 2. nu. 2. & Nauarrus cap. 22. nu. 57. vbi dicit Pium V. id declarasse. Vnde quod idem Nauarrus numero sequenti ait hoc impedimentum non nasci ex matrimonijs contractis inter sanguineos & affines intra gradum prohibitum, aut cum initiato sacris, aut cum Religioso, quia sunt inualida; vel verum non est, cum repugnet ei quod ante dixit: vel debet intelligi de huiusmodi matrimonijs clandestinè contractis; vt infra insinuat.

CAPVT XI.

De impedimento Criminis, Disparitatis cultus, Violentia, & Ligaminis.

D V B I V M I.

Vtrum sit aliquod crimen, quod irriter Matrimonium?

179
Primum
crimen.

Respondeo: Esse quadam crimina, quæ matrimonium iritant, idque in tribus casibus. Primum est: Si vxor tua, cum alio conspiret in tuam mortem, vt possint simul contrahere, & ex illorum machinatione mors sequatur; tunc enim inter eos nullo modo potest consistere matrimonium, quamuis non intercesserit adulterium. Idem dicendum, si maritus in mortem vxoris conspiret cum alia. Patet Capitulo *Laudabilem*, de Conuersione Infidelium. Hoc impedimentum statuit Ecclesia ad tollendas occasiones occidendi coniuges.

Crimen hoc debet fieri vtriusque consensu.

Duo autem hic sunt notanda. Alterum est, occisionem debere fieri vtriusque conspiratione. Si enim alterius tantum machinatione fiat, altero nesciente, non irriter matrimonium; vt patet ex Capitulo citato, nisi interuenerit adulterium, vt statim dicitur. Neque sufficit, si alter post factum ratum habeat; quia rati-habitio illa non est causa actus. Sufficit tamen consilium & iussio: quia hæc concurrunt ad opus. Alterum est, vt occisio fiat animo contrahendi: si enim alio fine fiat, non impedit; vt rectè Glossa in Capit. *Super hoc*, De eo qui duxit; quam sequuntur communiter Doctores contra Caietanum verbo *Matrimonij impedimentum*, Casu 5.

Et animo contrahendi.

Secundum crimen.

Secundus casus est: Quando alter coniux adulterium committit cum alio; & vt possit cum eo contrahere, interficit suum coniugem, etsi adultero ignorante. Similiter si adulter interficiat maritum adulteræ in eum sine, etsi ipsa non consentiat. Patet Capitulo *Super hoc*, De eo qui duxit.

Tertium crimen.

Tertius casus est: Adulterium cum coniuge alterius scienter committere, & contrahere matrimonium cum eo ante mortem coniugis, vel dare fidem de contrahendo per verba quæ ex se ad sponsalia sufficiant. Ita habemus Capitulo *Significasti*. & Capit. *Ex literis*, De eo qui duxit. Quod

si non sit verè coniux, licet putetur esse, non incurritur hoc impedimentum. Similiter si detur fides, aut contrahatur matrimonium secundum sine adulterio interueniente: debet enim vtrumque adesse, idque ante mortem coniugis. Vnde si puella probabiliter ignoret Petrum esse coniugem alterius, quamuis adulterium cum eo committat, & contrahat cum eo, vel vtrò citroque dent fide de contrahendo in futurum, nõ nascitur hoc impedimentum; nisi illa, postquam cognouerit Petrum habere vxorem, rursus cum eo adulterium committat. Ita Nauar. & alij Doctores ex capitulis citatis. Quod si ipsa post cognitionem non commiserit amplius adulterium, tenebitur Petrus mortua vxore eam ducere, si ipsa velit; vt habetur Capitulo *Propositum*, De eo qui duxit in matrimonium. Et ratio est; quia ex parte puellæ fuerunt valida sponsalia, & sub spe futuri matrimonij bona fide concessit vsum corporis.

D V B I V M II.

Vtrum Disparitas cultus sit impedimentum dirimens?

Respondeo, & Dico Primò: Disparitas cultus est impedimentum dirimens: nempe inter baptizatum & non baptizatum. Est communis sententia Theologorum & Canonistarum, qui id tanquam indubiatum tradunt. Sed difficultas est, quo iure id fiat.

180
Impedimentum hoc est inter baptizatum & non baptizatum.

Dico Secundò: Matrimonium per hoc impedimentum non dirimitur Iure naturæ, neque diuino positio, neque Ecclesiastico scripto, sed Iure Ecclesiastico consuetudine recepto.

Irritat, sed non Iure naturæ.

Non Iure naturæ: nam multa extant Sanctorum exempla, qui cum infidelibus contraxerunt. In lege veteri Genes. 41. v. 50. Ioseph accepit vxorem filiã Phutipharis sacerdotis idolorum. Moyse filiã Iethro Exod. 2. v. 22. & Æthiopiã Numer. 12. v. 1. Dauid filiam Regis Gessur 2. Reg. 3. v. 3. Esther nupsit Assuero, lib. Esth. c. 2. In nouo testamento, Monica S. Augustini mater habuit virum gentilem; & Clothildis nupsit Clodoueo Regi Francorum ethnico. Imò huiusmodi coniugia olim erant frequentissima; vt testatur D. Augustinus lib. *De fide & operibus*, cap. 19. Ratio est: quia talis coniunctio non est contra matrimonij finem: potest enim ex ea proles suscipi, & etiam aliquo modo in Religione enutriti.

Non etiam Iure diuino: quia tale nullum Ius extat, præsertim in lege noua: Etsi enim in lege veteri Deus prohibuerit Iudæis matrimonia cum infidelibus, vt patet Deuter. 7. & 3. Regum 11. Tamen hoc præceptum, quatenus irritabat matrimonium, erat iudiciale, non morale; ac proinde vna cum lege veteri abolitum. Quod patet, quia solum prohibebat matrimonia cum infidelibus habitantibus in terra Chanaan, quos Deus volebat omnino deleri; non autem cum gentibus remotioribus, vt Persis, Medis, Chaldæis, Ægyptijs, illis tantum Ægyptijs exceptis, qui in terra Chanaan habitabant, de quibus Esdræ lib. 1. capite 9.

181
Nec diuino.

Dices: 1. ad Corinth. 7. v. 39. Apostolus ait, *Si dormierit vir eius, cui vult nubat, tantum in Domino: id est, cum Christiano; vt Theodoretus & Anselmus, in hunc locum.*

Respondeo:

Respondeo: Hinc ut summum probari, matrimonium cum Infidelibus esse illicitum, non tamen esse irritum. Nam matrimonium cum hæretico non contrahitur *in Domino*, iuxta mentem Apostoli; & tamen irritum non est.

182
Nec In re
Ecclesie
scripto.

Non Iure Ecclesiastico scripto est irritum: nam nullum tale Ius reperitur. Concilium quidem Chalcedonense can. 13. prohibet matrimonia cum Iudæis & Paganis, non tamen illa facit irrita: nam similiter prohibet matrimonia cum hæreticis, quæ tamen constat valida esse. Dices: Concilium Tolletanum IV. can. 6. iubet Iudæos, qui Christianis iuncti sunt, aut conuerti, aut separari. Respondeo hoc Concilium non est generale, & solum agit de incolis Hispaniæ, uti supra diximus capite 5. num. 95.

183
Sed tamen
ex recepto
usu Eccle-
siae.

Ex dictis sequitur, solum more & consuetudine Ecclesiæ, quæ vim legis habeat, hoc impedimentum esse introductum. Idque merito: tum quia tale matrimonium non potest esse Sacramentum, quod requirit ut uterque sit baptizatus; est enim contractus duorum: tum quia in lege veteri matrimonia Iudæorum cum infidelibus eorum regionem incolentibus irrita erant: tum denique, quia periculum est coniugi & prolibus, ne ab infideli peruertantur.

184
Coniugij
fidelis cum
hæretico
illicitum,
non irri-
tum.

Dico Tertio: Disparitas cultus, quæ est inter fidelem & hæreticum, Iure naturæ & Ecclesiastico est impedimentum impediens; id est, reddens matrimonium culpabile, non tamen irritum. Ratio est: Tum quia est periculum peruerfionis; tum, quia in Religionis ista discrepantia vix pax domestica seruari potest. Vide Ambrosium lib. 1. de Patriarcha Abraham c. 9. ubi inter cætera sic ait; *Cave Christiane Gentili aut Iudæo filiam tuam tradere. Cave, inquam, gentilem, Iudæam, aut alienigenam, id est, hæreticam, & omnem alienam à fide tua, accersas sibi.* Vide etiam Tertullianum lib. 2. ad uxorem, ubi fusè prosequitur pericula talis matrimonij.

DVBIVM III.

Utrum metus vi incussus, & raptus sint impedimentum dirimens?

185

Quod ad vim attinet, seu metum vi incussum, quomodo matrimonium irritet, supra dictum est cap. 4. dub. 7. & seq.

Raptor est
inhabilis
ad contra-
hendum.

Solum hic addenda quædam ex Concilio Tridentino sess. 24. cap. 6. ubi decernit Primò, inter raptorem & raptam, quamdiu est in eius potestate, non posse matrimonium constare. Vnde quæ rapta est, debet prius à raptore separari, & in loco tuto constitui; alioqui eius consensus erit irritus, etiam si omnino sponte præstetur.

Infamis.

Aduerte tamen hoc esse nouum, Iure antiquo minimè necessarium. Sufficiebat enim ipsam liberè consentire, quamuis adhuc in eius potestate esset. Quod notandum est pro illis locis, ubi Concilium non est receptum. Vide Nauarrum lib. 4. Consiliorum tit. 3. consilio 2.

Excom-
municatus.

Secundò: Decernit raptorem perpetuò esse infamem, & omnium dignitatum incapacem. Hoc quidam intelligunt, nisi raptam duxerit: si enim duxerit, non fore infamem vel incapacem. Sed Concilium insinuat contrarium.

Tertiò: Decernit ipsum esse de facto excommunicatum.

Quartò: Omnes, qui illi consilium, vel fauo-

rem, vel auxilium ea in re præbuerint, esse etiam excommunicatos, & infames.

Quintò: Raptorem teneri ad dotandam raptam arbitrio iudicis, siue eam duxerit, siue non. Sed ad hoc non obligatur, nisi post sententiam. Teneatur ad dotandam.

DVBIVM IV.

Utrum ligamen seu vinculum alterius matrimonij dirimat matrimonium subsequens?

Respondeo: Vinculum alterius matrimonij seu ligamen Iure naturæ dirimit omne aliud matrimonium. Patet ex dictis supra cap. 4. dub. 7.

Petes Primò: Utrum matrimonium sit validum, si quis credens uxorem suam esse viuam, contrahat cum alia, cum tamè illa reuera sit mortua. Similiter si contrahat cum ea quam putat esse consanguineam, cum tamen reuera non sit: Nauarrus cap. 22. Enchiridij num. 43. & 56. respondet negatiuè. Similiter Dominicus Soto dist. 37. art. 5. & Siluester 3. matrimonium 8. num. 13. Ratio illorum est; eò quòd, cum iste credat matrimonium non posse esse validum, fieri nequeat ut habeat voluntatem absolutam contrahendi. Nemo enim potest absolute velle quod iudicatur esse impossibile.

Sed dicendum est cum Couar. 2. parte, & multis alijs, validum esse tale matrimonium, si contrahens exprimat, vel saltem intendat contrahere quantum potest. Nam si quis contraheret cum hac conditione, *Contraham tecum si possim*, etiam si existimaret se non posse, firmum esset matrimonium, modò verè ex parte rei non subsit impedimentum: ergo & istud firmum erit; quia intendit contrahere quantum potest. Pari modo si quis putet se non posse donare, tamen de facto donet quantum in ipso est, donatio erit valida si poterat donare.

Petes Secundò: Utrum is qui adhibita diligentia per multos annos nihil intellexit de vita coniugis, possit contrahere cum alio?

Respondeo: Certum est non posse: nisi ipse habeat moralem certitudinè de eius morte, qualis habetur per nuntium fide dignum; vel quando tanta sunt indicia, ut æquiualeant certo nuntio. De quibus iudicabit Iudex Ecclesiasticus. Patet Cap. Dominus, de Secundis nuptijs.

Dices: Capite Perlatum, Qui filij sunt legitimi, Alexander III. laudat Episcopum Vintoniensem, qui mulierem quandam separauit à viro in extera regione posito, deditque ei licentiam nubendi alteri; eò quòd non posset continere, quamuis vir nondum putaretur mortuus. Et dicit Pontifex filios ex secundo marito esse legitimos.

Respondeo: Pontifex laudat Episcopum illum tanquam prouidum, quòd diligentiam adhibuerit ut vir rediret: non tamen laudat quòd promulgauerit diuortium; neque laudat uxorem quod secundò contraxerit. Nam hæc sunt contra Ius diuinum. Quòd autem filios dicit esse legitimos, causa est, quòd diuortium per Ecclesiam factum fuerit, etiam male.

CAPVT XII.

De impedimento impotentia.

DVBIVM